

Pfv.III.20.179/2013/4.szám

A Kúria a dr. Kiss Vilmos ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. ifj. Vég Tibor ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetési iránt, a Fővárosi Törvényszék előtt 6.P.22.217/2011. számom megindított és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.940/2012/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében, a felperes által 15. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

közbenső ítéletet:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és megállapítja, hogy B.Lné és a felperes között N-n, 2011. január 25. napján létrejött engedményezési szerződés érvényes. Ezt meghaladóan a másodfokú bíróságot további eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, míg a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték összegét 400.000 (négysszázezer) forintban állapítja meg.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes biztosította 2005. december 5-én gépkocsijával elgázolta a gyalogosan közlekedő S.J-t, akit már 1995. évben is ért közlekedési baleset. Az újabb káresemény folytán a károsult munkaképességét teljes egészében elvesztette. Egészségromlása mintegy 30%-ban a perbeli balesetre vezethető vissza. Az alperes a perindítást megelőzően már teljesített különböző kifizetéseket a károsultnak és peren kívül megfizetett a részére 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést.

S.J. a jelen pert megindító keresetében további 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítésnek, továbbá az ápolásával kapcsolatos költségeknek, valamint kártérítési járadéknak a megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az elsőfokú bíróság a 2010. szeptember 24-én kelt 6.P.21.332/2008/28. sz. ítéletével az alperest 4.741.900 forint tőkének és kamatainak, valamint 2010. október 1. napjától havi 45.000 forint kártérítési járadéknak a megfizetésére kötelezte. A fellebbezési eljárásban derült ki, hogy S.J. már 2009. augusztus 14. napján meghalt. Ennek alapján az elsőfokú bíróság a 2011. március 30-án meghozott 6.P.21.332/2008/37. sz. végzésével az eljárás félbeszakadását. Néhai S.J. öröklési szerződéssel minden vagyona örökösévé egyik lányát, B.Lné-t tette. A szerződéses örökös az örökhagyónak a jelen perben érvényesített követelését felperesre engedményezte, aki e perbeli pozícióban perbe lépett. Az elsőfokú bíróság az ezt követően meghozott újabb ítéletével az alperest 2.212.000 forintnak és utána 2005. december 6. napjától járó kamatainak a megfizetésére kötelezte.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezéssel, a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt. Az alperes az elsőfokú ítéletet részben, akként kérte megváltoztatni, hogy a megítélt 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre irányuló részében a másodfokú bíróság a keresetet utasítsa el, a felperes csatlakozó fellebbezése pedig a nem vagyoni kártérítés 4.000.000 forintra történő felemelésére irányult.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta, és a nem vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasította. A jogerős ítélet indokolása szerint a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése értelmében a nem vagyoni kártérítés a nem vagyoni sérelmet szenvedett sértett személyéhez kapcsolódó igény, melyet a károsult csak személyesen érvényesíthet. A kárigényt a jogutód sem érvényesítheti a károkozóval szemben; csupán arra van lehetősége, hogy a károsult által már megindított perbe jogutódként belépjen. A felperes az örökös engedményeseként érvényesített igényt, azonban a Ptk. 328. §-ának (2) bekezdése tiltja a személyhez kötött követelések engedményezését. Az örökhagyó szerződéses örököse és testvére a felperes között létrejött engedményezési szerződés ezért, mint jogszabályba ütköző szerződés a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdése értelmében semmis. Életében maga a károsult sem engedményezhette volna a nem vagyoni kártérítés iránti követelését, ezért „a helyébe lépő jogutódját sem illetheti meg ez a többlet jogosultság”. A felperes mindezt, mint engedményes, a nem vagyoni kártérítési igény érvényesítésére nem jogosult, mert „hiányzik a Pp. 3. § (1) bekezdése által megkövetelt kereset indítási jogosultsága”.

A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérte. Azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság 4. sorszámú végzésével megállapította, miszerint a nem vagyoni kártérítési követelést engedményezéssel megszerezte, s mint jogutódnak a perbelépését engedélyezte. Mivel a végzés jogerős

lett, a másodfokú bíróság már nem volt abban a helyzetben, hogy a jogutódi minőségét és az engedményezési szerződés érvényességét vizsgálhassa. Érvelése szerint a másodfokú bíróság a Pp. 254. §-ának (1) bekezdésébe és 61. §-ának (1)-(3) bekezdéseibe ütköző módon „a perbeli jogutódlást jogerősen megállapító végzést bírálta felül a kereset elutasításával”. Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság BH. 2006. 412. sz. alatt közzétett döntésére, miszerint „ha az elsőfokú bíróság az érvényesített követelésben - engedményezés folytán - történt anyagi jogutódlásra tekintettel a perbeli jogutódlást jogerős végzéssel megállapította, a másodfokú bíróság az ítélet elleni fellebbezés során nem állapíthatja meg, hogy az engedményezés a perbeli követelésre nem vonatkozott, ezért a felperesnek nincs perbeli legitimációja”. Arra az esetre, ha a Kúria érdemi döntést hozna, a nem vagyoni kártérítésre irányuló keresetének helyt adó ítélet meghozatalát kérte.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperes által hivatkozott eseti döntés nem olyan követelésére vonatkozik, amelynek engedményezése semmis.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A felperes a rendkívüli jogorvoslatát megalapozó jogsértést tartalmilag a perben érvényesített követelés engedményezése tilalmának és az engedményezési szerződés érvénytelenségének téves jogi megítélésében jelölte meg. (Pp. 270. §-ának (2) bekezdése) Ezért a jogerős ítélet ebben a keretben volt felülbírálnak (Pp. 275. §-ának (2) bekezdése)

A perbeli jogvita elbírálása során abból kellett kiindulni, miszerint a jelen per tárgyát képező jogsértés közvetlen sértettje néhai S.J., aki az abból származó, nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti igényét még életében, perben érvényesítette az alperessel szemben, majd a per során elhunyt. Szerződéses örököse leánya, B.Lné volt, aki az alperessel szemben fennálló, peresített követelést az örökhagyó testvérére, a felperesre engedményezte. Az elsőfokú bíróság jogerős végzésével a felperes perbeli jogutódlását megállapította.

A másodfokú bíróság jogerős ítéletében úgy foglalt állást, miszerint a nem vagyoni kárt szenvedett néhai S.J. örököse, az örökhagyó által már megindított perben érvényesített, nem vagyoni kártérítés iránti követelését jogszerűen nem érvényesíthette. Jogi álláspontja szerint ugyanis ez egy olyan szigorúan személyhez kötött követelés, amely a jogszabály tiltó rendelkezése folytán érvényesen nem engedményezhető. (Ptk. 328. §-ának (2) bekezdése)

A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a nem vagyoni

kártérítés megfizetése iránti igény a Ptk. 85. §-ának (1) bekezdése értelmében személyhez kötött és csak személyesen érvényesíthető. E jogi kötöttség lényeges tartalma szerint a nem vagyoni sérelmet szenvedett fél, a nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló igényét, élők közötti szerződéssel másra át nem ruházhatja és arról végintézkedéssel sem rendelkezhet, továbbá az igény a törvényes örökösekre sem száll át. E személyhez kötöttség indoka, hogy a személyiségi jogi sérelmet szenvedett fél maga döntheti el, miszerint érte-e olyan súlyú sérelem, amellyel kapcsolatban szükségesnek mutatkozik annak nem vagyoni kártérítéssel történő kiegyenlítése.

Az előző bekezdésben leírtakhoz képest minőségileg új jogi helyzet keletkezik, amikor a károsult döntését meghozta és a nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló peres eljárást a károkozóval szemben már megindította. Ezzel ugyanis a követelés az igény-érvényesítés stádiumába került, mely a továbbiakban hozzátartozik a károsult vagyonához, amelyet egyéb vagyontárgyaival azonos módon kell megítélni. Ez magába foglalja, hogy azzal szabadon rendelkezhet, továbbá beletartozik a károsult hagyatékába is. Erre figyelemmel a bírói gyakorlat több alkalommal rögzítette, miszerint nincs akadálya annak, hogy a jogelőd által, nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt indított perbe a hozzátartozó jogutódként belépjen, és ő követelje a jogelődöt haláláig megillető nem vagyoni kártérítés összegét (BH1997. 435.)

A fent kiemelt tényeknek és a most vizsgált törvényi rendelkezéseknek az egybevetése alapján megállapítható, hogy a Ptk. 328. §-ának (2) bekezdésében foglalt tiltó rendelkezés néhai S.J-t csak a perindításig akadályozta abban, hogy a nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló követését harmadik személy részére engedményezhesse, a per megindítását követően azonban azzal szabadon rendelkezhetett.

Erre azonban ténylegesen nem került sor, néhai S.J. ugyanis a per alatt elhalálozott és hagyatékát - benne az alperessel szemben fennálló peresített követelést - szerződés alapján, leánya B.Lné megörökölte. Az öröklés egy olyan tulajdonszerzési jogcím, amely újabb minőségi változást hozott létre az alperessel szemben fennálló, nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló követelés jogi megítélésében. B.Lné ugyanis már nem az őt ért nem vagyoni sérelmek jogkövetkezményeként, hanem örökségként jutott hozzá a per alatt álló követeléshez. Ez pedig a nem vagyoni kártérítéshez képest már egy más jogi minőség, amely már nem tartozik a Ptk. 328. §-ának (2) bekezdésében írt tiltó rendelkezés hatálya alá. Ezért nem volt jogi akadálya annak, hogy ezt a követelést a felperesre - mint az örökhagyó testvérére - engedményezhesse.

Az előzőekben vizsgált anyagi jogi változásokra figyelemmel annak

sem volt akadálya, hogy a felperes a károsult által indított, nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló perbe, annak perbeli jogutódként perbe lépjen és az elsőfokú bíróság döntést hozhasson a perbeli jogutódlásról. Az elsőfokú bíróságnak a felperes jogutódlását megállapító végzése folytán kialakult eljárásjogi helyzetet illetően azonban a Kúria egyik peres fél jogi álláspontját sem osztotta.

Téves az alperesnek az a jogi álláspontja, hogy a másodfokú bíróság a felperes jogutódi minőségét már nem is vizsgálhatta, mert azt az elsőfokú bíróság jogerős végzésével már megállapította. A perbeli jogutódlást megállapító végzés ugyanis a bíróságnak egy olyan speciális határozata, mely csak a Pp. 228. §-ának (1) bekezdésében meghatározott alaki jogerővel rendelkezik és fellebbezéssel nem támadható módon csak arra teremt eljárásjogi lehetőséget, hogy a felperes a perben félként részt vehessen. Az említett végzéshez azonban a Pp. 229. §-ának (1) bekezdésében írt anyagi jogerő nem fűződik, ezért annak jogereje nem terjed ki arra a kérdésre, hogy a perbe vitt jog a felperest valóban megilleti-e? Ez ugyanis anyagi jogi kérdés, amelyről ítélettel kell dönten. Emiatt nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy mind a másodfokú bíróság, mind pedig a Kúria szabadon vizsgálhassa a felperes anyagi jogi jogutódlásának kérdését, amelynek során az elsőfokú bíróság jogutódlást megállapító végzéséhez semmilyen kötőerő nem fűződött.

Minthogy a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán nem foglalt állást arról, hogy a felperest nem vagyoni kártérítés megilleti-e, és ha igen, milyen mértékben, a Kúria Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 253. §-ának (4) bekezdése alapján a Kúria közbenső ítéletet hozott, és megállapította, hogy károsult nem vagyoni kártérítés iránti követelését a felperes megszerezte, ezért az iratokat a másodfokú bíróságnak megküldeni rendelte a tárgyalás felperesi igény megalapozottságának elbírálhatósága érdekében történő folytatása végett.

A felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért az alperes - közbenső ítélet hozatalára tekintettel - a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó 77. §-a alapján köteles a felperes felülvizsgálati perköltségét megfizetni. A tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről majd a másodfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.

Budapest, 2013. június 19.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs József s.k. előadó bíró, Dr. Virág Csaba s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

AM

írnok